

LIBERTATEA

Interesantă,
următorul:
oane.
an!
erica 2%, dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte

Manuscripte nu să dau napoi.

Sărbare prin fapte!

Popoarele își au viața mult a-
amănătoare cu a omului singuratic.

Printre semenii săi și peste semenii săi, să ridică numai omul harnic, care mult a învățat și mult crează! Cel ce nu învață și nu știe oii nu vrea să lucreze pe întrecere cu cei din jurul seu, rămâne înapoi și tot mai napoi, pînă să îngroapă cu totul sub umbra harnicilor din jurul lui! Dar și omul pornit pe povârnișul acestei scundări printre semenii sei prin aceea ca rămîne tot mai napoi decît aceia, — poate încă să se mîntuiască, dacă își va deschide ochii la vreme și, schimbîndu-și pasul și năravul, să va pune și el pe lucru, să va renaște și va porni o înșuptă de întrecere cu lumea! Și fiecare pas cu care să va apropia tot mai mult de a fi în un șir cu cei ce-l întrecuse, va fi o bucurie și o biruință pentru el!

Intocmai e cu popoarele! Poporul nostru a pățit-o pîn'acum cam ca omul de care vorbim mai sus. Nu că poporul nostru a stat pe loc, dar n'a mers în pas așa de plin și de îndesat ca celelalte popoare din jurul lui, ca Sașii, ca Ungurii, ca Nemții, ba nici ca Stribii, nici ca Slovaci! N'am stat noi Românii în viața noastră națională pe loc, ci prea am pășit încet, tîndăloși oarecum, moleșiți.

Dacă asemănăm stările popoarelor să zicem o pildă, cum erau ele la 1848, cînd toate erau sclave, și vedem că după ce au căpătat libertate, unde au ajuns pe drumul înaintării în toate, apoi vedem că toate popoarele au mers frumos nainte! Abia le mai poți cunoaște că-s tot celea ce erau azi! Dar depărtarea făcută pe acest drum înaintării...

apoi, deși și noi...
și cu vremea...
napoi față de...
ună, cît ne-o...
măna cu...
toată...
azi prin cultură.

cît mai multă și bună știință, prin fiecare popor! Și în privința asta suntem noi prea înceti, prea tîndăloși! În privința asta avem să ne iuțim pașii, că de nu, e rău de noi!

Și în privința asta vreau să vie bisericile noastre în ajutor poporului, atunci cînd, pentru a-l putea înzestra cu cît mai bună învățătură prin școală, cer ajutorul nostru al tuturor! În acest scop a înființat biserica gr.-or. română dela Sibiu anul trecut un Fond-Cultural și o Bancă-culturală, și în acest scop vine *Blajul* și face caldă chemare către obștea credincioșilor gr.-cat. români, să deie cît mai grabnic și bun ajutor de a-și vedea întrupat *Fondul-Cultural* pe care Sinodul ce trecu a hotărît să-l înființeze, făcînd să se adune în el cel puțin 1 milion de cor., din a cărui venite să se ajutore școalele populare, aceste luminătoare ale poporului nostru!

Frații dela Blaj fac caldă chemare, că de aci încolo: Tot Românul bun gr.-cat., cînd face răscurpări de felicitări d. e. pentru Anul-nou sau alte zile mari în viața lui, să verse prețul răscurpării în „Fondul-Cultural”! Institutele de bani să se facă membre ale Fondului-Cultural, din venitele curate, jertfească și pentru „Fondul-Cultural”! La orice privilegii să se îndemne, mari și mici, a jertfi cîte ceva pentru „Fondul-Cultural”!

Acum de sărbătorile Nașterii, noi, scoțînd la iveală glasul de caldă și cuminte chemare dela Blaj, — rugăm și noi pe cetitorii nostri, să nu treacă cu vederea chemarea asta dreaptă, ci să-și aminte, că acesta e glasul care ne chiamă neamul să-și deschidă ochii încă la vreme, în a pași mai repede pe căile luminei, — și prin ajutarea ăstui fond, ajuți pe cel care să ridice poporul la înălțare! Cădere este dară să...

vor să ne ducă...
renașterei! Să-i as...
căm, de vrem să ne mîntuim!

Și să ne punem pe lucru, dovedind că înțelegem cît mai luminat rostul praznicelor mari, și le știm sărbă în felul cel mai minunat, prăznuindu-le prin fapte!

Redacția foii „Libertatea” va publica cu numele pe toți acei cari vor răspunde mai repede și mai bine la chemarea ce le vine dela Blaj, de a sprigini „Fondul-Cultural”!

Dăruim și noi din puținul nostru 50 cor. acestui fond, și rugăm pe toți abonații nostri să facă asemenea.

Să sărbătorim prin fapte pomenirea Nașterii celui ce a mîntuit tot neamul omenesc, ca prin aceste fapte ale noastre, să putem prăznui cît mai curînd și cu cît mai mare bucurie renașterea poporului nostru și înălțarea lui!

Lucrați, iubiți și jertfiți!

UNELE—ALTELE

Pentru scriitorii nostri dela foi.

La »Țara Noastră« din Sibiu era redactor un tiner, Demetriu Marcu, scriitor și de poezii, un suflet bun, adăpostit într'un trup nenorocit, prins în mrejele unei crude boale de pept. După încetarea revistei, tinerul Marcu a plecat la București să-și vadă de sănătate într'un mare spital de acolo. Dar nu mult a mai dus-o A murit zilele trecute.

Din privilegiul morții lui, dl Victor Tordășian, președintele soc. meseriașilor români din Sibiu, în loc de cunună peritoare pe sicriul lui, a trimis 5 cor. la Fondul societății ziariștilor nostri (sindicatul ziariștilor).

Iată o frumoasă înțelegere a febului cum să ne arătăm și prin fapte simțămînle de bună prețuire față de acești muncitori în ogorul național. Să ajutăm creșterea unui fond, din a cărui venite scriitorii dela foile noastre, să poată primi în caz de morb și de nenorocire, un ajutor potrivit, ca macar atîta „mulțam” din partea nației pentru care și-au mistuit viața.

Redacția „Libertatea”, urmînd pilda dlui Tordășianu, a trimis în același scop 10 cor. ca cunună pe sicriul lui Dum. Marcu, și 25 cor. pe alui I. Russu-Șirianu!

O întrebare.

Suntem iacă la mijlocul iernii. Dar mai avem o postată bună de vreme pînă să ne putem bucura de vederea veselei primăveri, care ne chiamă cu glas de ciocîrlie și de

coruri de păsărele la lucrul cîmpului...

Pîn' atunci serile ne sunt tot lungi și trec încet și greu.

Mai adusu-vi-ați aminte, fraților nostri buni, de prin sate, de porneala de anul trecut, de a învăța carte pe toți neștiutorii mari din sat, ori macar pe cei mai cu cap și cu voe dintre ei?

Aveți fiecare din voi, cei cari știți ceti, macar cîte unu ori doi tineri de pe aproape, un nepoțel, un vecin, luat sub mână cu gîndul de a-l învăța și pe el pînă 'n primăvară a ceti și scrie?

Dacă unii alții vi-ați uitat de această lucrare de mare în semnătate pentru viitorul neamului, — nu întîrziati a o face macar de aci încolo! Că în 2 luni ce mai sunt napoi pînă la ieșirea la lucrul cîmpului, puteți încă face mult!

Dragi frații! Luați toți asupra voastră această apostolie de a răspîndi învățătura, cetitul, cartea, că prin asta ca și cum ați vărsa suflet îndoit în bietul nostru neam!

Și pe cei pe care i-ați scos cu învățătura, controlați-i că urmează ei a ceti, ca să nu uite. Și dacă vedeți că da, — obligați-i a face și ei asemenea: a învăța și ei mai departe pe unu ori doi din cei ce nu știu! Pînă vom vedea pe tot Românul cu cărți pe ales și foi bune în mîni!

Abia atunci putem spune că: viitor mai de aur Românimea are!...

Știri politice

S'a înfundat.

Cu mare nădejde s'a dus în săptămîna trecută Justh la Viena, crezînd că dacă-l vede Impăratu, tot o să se înduplece și să-i deie făgăduința de a căpăta de nu azi, mâne, ahtiată bancă ungurească de sine stătătoare.

Cînd colo Maestatea Sa i-a spus-o limpede, că nu-i poate face o făgăduință de acest fel, ci că e cu totul contra spargerii băncii de azi în două!

Justh a venit acasă plouat și foarte nemulțumit. Și de atunci tirguelile între el și trimisul Maestății s'au și intrerupt. Pe cît să vedea de aproape de scaunul ministerial, pe atît să vede azi de depărtat. Și e măhnit văzînd că ce putere are încă Viena în croirea stărilor de lucruri din țară.

Nu vor drepturile noastre!

În hărțuiala politică din Pesta, a ieșit la iveală iară treaba cu votul universal!

După-ce Justh nu s'a ajuns la tîrg cu Domnitorul, ca să capete „banca” și în schimb el să dea țării votul universal, — e vorbă acum că Lukács să capete dela M. Sa imputernicire a face *alegeri nouă* din cari să scoată deputați cari să vrea a-i da țării votul universal!

Din acest privilegiu și-au spus cuvintele lor toate partidele din Pesta: al lui Kossuth, Andrassy și ceilalți, — și îndeosebi al lui Andrassy au spus, că ei sunt cei mai mari dușmani al votului universal și vor lupta pe ruptul capului contra lui! Pentru-că, zic ei, de vrem să ținem puterea tot numai în mâinile noastre neclintit: *numai votul plural* ne-o poate asigura!

Da, pentru-că prin votul plural capătă aproape tot Ungurul corturar două și unii trei voturi, iar noi să rămînem la unu și la nici unul! Așa vrea Andrassy și soții să-și țină puterea de stăpînire peste popoarele țării.

Lukács ori Hédervary.

Nu să știe încă până în clipa asta, că Lukács, ori fostul ministru Hédervary va fi cel care va fi însărcinat de M. Sa să formeze un ministeriu de conducere a treburilor țării, așa de trecere, până ce s'o putea găsi un alt guvern „constituțional”.

Ci-că noul ministeriu ce va fi numit, va cere dietei să-i dea indemnizare și celelalte trebuințe ce-s de rînd și de ne-aminat, și dacă nu-i dau, *dieta va fi risipită* și ne-om trezi cu *alegeri nouă* în cap de iarnă.

*

Ex-lex.

Iarăși suntem în *ex-lex* — stare de lucruri în țară, cînd nu s'au putut împlini cerințele legii pentru buna chivernisire a trebilor țării. La sfîrșitul fiecărui an trebuie să se voteze de dieta țării *budget*, care să arate venitele și cheltuelile țării, ori să capete dela dietă cel puțin indemnizare (imputernicire) de a cheltui, c'apoi ce cheltue, îi socoate de bun cînd are vreme să statorească *budgetul*.

Guvernul Wekerle-Koșut, n'a putut cîștiga dela dietă nici *budget*, dar nici indemnizare! Așa apoi a închis dieta fără nici o ispravă. Și noi suntem în *ex-lex*.

Dobele executorilor pentru dare, înceată. Dela 1 Ian. n. 1910 cel-ce vrea de bună voe, își plătește darea, cel-ce nu, și-o lasă pe mai tîrziu (dar de scăpat de ea să nu creadă că a scăpat), — ci de-ocamdată *statul nu poate sili pe cetățeni la plata dărilor*, ne-avînd drept primit dela dietă pentru asta! Nici după darea pe 1910. cu care vor întîrzia plătitorii, *statul nu mai poate socoti cametele de întîrziere!*

De-o ținea starea de *ex-lex* jumătate de an ori anul deplin,

*statul perde toate cametele cite altfel are obiceiul a le trage de pe oameni, după darea anului de față. Și nici un fel de cheltueli mai libere, nu poate face, decît plățile cele mai de lipsă ale slujbașilor, dacă are de unde și până are de unde, — îndreptîndu-să după punctele de căpetenie a *budgetului* pe anul trecut, despre cari să nădăjdueste că vor trece negreșit și în *budgetul* anului de față, ori cînd s'ar face el. Incolo alte lucrări ce nu-s de tot neapărat de lipsă, nu să pot face nimic.*

E iarăși o stare de incurcă și zăpăceală, ce tulbură bunul mers al trebilor țării, — tot pentru nărozia lor cu maghiarizarea. Că de ce au ajuns aci? Pentru-că cer Domnitorului lucruri nouă cari să le ajute maghiarizarea țării cît mai repede: prin armată și prin bancă de stat ruptă de Austria, fără de cari era pace și lucrurile mergeau în drumul lor.

Jocul miresei în scop cultural

Pentru Brad.

La nunta tinărului Arsenie Gilea cu Florentina Oncu din Lunca (Zarand), căsătoriti la 25 Oct. a. c., s'a jocul miresei în scop cultural și au dăruit:

Mirele: Arsenie Gilea și Mireasa Florentina, 4 cor; socru mare: Ioan Gilea și soția Ana, 2 cor; socru mic: Lazar Oncu și Marinca 2-20 cor.; Dr. Nerva Oncu adv. Baia-de-Criș 10 cor.; Ioan Mihut, paroch, Cărăstău, 5 cor.; Petru Slugan, paroch, Birtin, 5 cor.; Ioan Șipoș, paroch, Lunca, 2 cor.; Valer Muntean, paroch, Ruda, 2 cor.; Szentiványi Elemér, notar, Birtin, 3 cor.; Nicolae German și soția Sofia, ciobotar, Brad, 3 cor.; Cornel Bașa, econom, Lunca, 2 cor.; Ilieș Benjamin, faur, Baia-de-Criș, 2 cor.; Victor Bașa, econ., Lunca, cor. 1-20; Ioan Baci, primar, Lunca, 1 cor.; George Luca, sub-jude, Lunca, 1 cor.; Emilia Dehelean, Lunca, 1 cor.; Iosif Betea iun., econ., Lunca, 1 cor.; Sereș Arpád, neguțător, Baia-de-Criș, 1 cor.; Nicolae Luca I. Nicolae, econ., Cărăstău, 1 cor.; vād. Anița Laza, ec., Lunca, 1 cor.; vād. Minerva Mihut, preoteasă Cărăstău, 80 fil. Laolaltă 51 cor. 20 fil.

Ioan Mihut,
paroch.

Ioan Șipoș,
paroch.

În ziua de Sffii-Archangeli Mihail și Gavril (8 Nov.) s'a încheiat în Lunca (comit. Turda-Arieș) cununia între tinerii Teodor Oarga I. Simion din Lunca și Teodora Faur din Runc. Sara după ospăt, începîndu-să jocul la casa tinerului mire, parochul Vasilie Miclea ca nînul acestei nunte vîzînd folosul culturii și lipsa de mijloace pentru ridicarea focaliului cultural din *Brad*, a indemnat poporul adunat și cu inv. pensionat Ioan Vesa, a jertfi fiecare cît de pu-

țin pe altarul culturii, în loc de bănuți dăruiti miresei, arătîndu-le că fac un lucru plăcut înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu! Premergînd însuși și dl inv. p. cu exemplu, dăruind cite 1 coroană, ceilalți i-au urmat, anume: dăruind Vas. Vesa 1 cor. iar mai mulți nuntași 20—30—40 fileri, adunîndu-să dela toți 6 coroane, pe cari i-am trimis la Redact să binevoiască a-i trimite destinat, adecă Direcțiunii naziale din *Brad*! Celor binevoit a contribul le mulțun și Dzeu le dea însutit.

Unul de față.

Iar la nunta învățătorului Ion Bădilă din Deal, cu dșoa. Aurelia Câmpean din Clopotiv. s'au adunat cu jocul miresei 17 cor. 50 fil. cari s'au dăruit ca din ex să se facă începutul unei biblioteci populare parochiale în Deal!

Și acesta e frumos scop.

Cît de mult am dori, Doamne, că să nu mai fie nuntă românească, la care să nu să jertfească ceva, cît de cît și pentru scopuri culturale!

Poetul Goga — arestat.

Pomenisem și noi de faptul, că dl Octavian Goga, meșterul poet, primind o bursă în acest scop, voia să plece să petreacă prin Franca, Italia, Germania, un an ori doi, trăind numai pentru scrisul de versuri așa frumoase și drepte și simțite, zmulse din sufletul nostru al tuturor, cum până la dsa nimeni altul nu a scris!

Dl Goga înse, avea la Sibiu o foaie politică, «Țara Noastră», care a încetat de-o lună a mai ieși. Redactor acelei foi era Demetriu Marcu, iar editor și proprietar dl Goga. Redactorul Marcu a murit, sărmanul, înainte cu vre o lună de zile. Contra foi erau însă în curgere citeva procese (cum sunt și contra noastră numai din anul de față vre o 8—9). Murind redactorul, răspunderea pentru cele scrise în foale, trece asupra editorului (scoțătorului foi).

Aflînd de prin foi, că dl Goga e pe drum spre streinătate, procurorul din Cluj a dat îndrumare poliției din Pesta, să caute în ce hotel locuiește poetul român Goga, despre care să scrisesse că va sta 2—3 zile în Pesta nainte de a pleca mai departe, și — *să-l aresteze*, fiindcă are răspundere pentru foale și vrea să plece în străinătate, de unde nu o să vie la pertractări!

Și Simbătă în 1 Ian. n. (ziua anului nou apusean) *poliția din Pesta a și arestat pe dl Goga*, pe cînd ședea nevinovat și nebănuind nici un rău la masă în un hotel! A venit la dsa un polițist secret, și i-a spus că — din porunca procurorului dela Cluj, e *arestat!* L'a luat îndată cu sine și l'a pus în închisoare la poliția

Pestei de unde s'au trit Cluj, — să se lărnurea cu — procurorul!

Știrea a stîrnit valul în toate sufletele românești. Acest fruntaș frate al omul, care să fie în acest că vrea să fugă din frica procurorului dela Cluj.

Și ungi din jur au zis: ac suflet arzător de dreptate și de bire de popor, e *nevinovat*, l'am achitat (lăsat nepedepși procurorul cerea osîndire biciuire cu pleznele ș-lui 172!

Dar dl Goga n'a fost științat că are procesul numai dacă întii ar fi fost înștiințat despre asta și i-s'ar fi spus că n'a să părăsească țara până nu-și limpezește procesele, și după asta să fi vrut să plece, — atunci ave drept procurorul a da poruncă arestare!

Dar e mare întrebare că de ce ne-s scriși articlii, și editorul trebuia lăsat să caute și să dea scriitorii acelora, iar prin arestare i-să face asta peste puțin!

Iacă din cite puncte de vedere e o volnicie urită faptul procurorului față de poetul Goga!

Și și mai urit e, că — pe ce să spune, — totul e pus la cale de niște »moderați« români, de felul lui Șeghescu ori alți burdușiți, care au fost aspru plezniti de foaia dl Goga, și acum au prins privilegiu să-i facă o supărare, peste care însă dl Goga va și trece senin și rece și cu priviri pline de disprețul ce-l vrednicesc. Să va spune procurorului de cine-s scriși articlii cu pricina, și va trebui să l lasă liber pe nedreptățitul nostru confrate.

Știrile din urmă spun, că s'au făcut înterveniri la ministrul de justiție (al judecăților) și s'a primit asigurarea că dl Goga va fi pus pe picior liber. S'a și trimis îndrumare procurorului dela Cluj să-l dea libertății. Pe cînd tipărim aceste șire (Mercuri în 5 Ian. n.) dl Goga va fi, credem, liber.

Din România.

Decînd cu mișelescul asupra ministrului președint Brătianu, în București să țin una protestările publicu tra foi „Adevărul” și încuibati mai numai oameni cu porniri mănoase țării și bun din ea. Scrisele accă impinoase au fost și pe ticălosu.

calea întiului ministru și să puste în el! Studenții universitari au făcut mari demonstrații, mergând cu mii de cetățeni înaintea casei numitei foi și spărgându-i ferestrele și huiduind pe cei-ce o lucrează.

— Purtarea nenatională a foi „Adevărul“ a fost aspru înfierată și în desbaterile dietei române, unde dl Iorga a cerut expulzarea (darea afară din țară), a redactorilor jidanii dela „Adevărul“, din cari cei mai mulți nu-s cetățeni împământeniți, ci așa aduși vînturilor.

— Dl ministru Brătianu e pe calea însănătoșirii. Cele două gloanțe însă n'au fost scoase din el, ci le poartă și acum în trup. Ele s'au slobozit mult în jos dela locul unde fusese la început. Dar, din norocire, n'au tras după ele nici înveninare nici alt rău mai mare.

O vorbă cuminte.

„Pomenile“, să înlocuiască cu jertfe spre scopuri sfinte!

Ținînd samă de adevărul, că la pomenile ce le pun creștinii noștri după iubiții lor răposați, lumea să cam abate dela adevăratul scop al pomenii, care este facerea de bine, miluirea acolo unde e lipsă de milă, și multe pomeni sunt aproape numai prînzuri grase pentru cei mai bogați, cari n'au lipsă de milă și nici o primesc cu evlavie celor lipsiți, — dl Ioan David, cancelist în Geoagiu, ne scrie un articol din care dăm partea de frunte în următoarele:

„Părerea mea ar fi, ca pomenile să rămână și să se țină și pe viitor, dar în alta formă și anume: cei chemați să lucreze într'asta, ca: în loc de pomeni cu bucate și beuturi, rămășițele răposatului să facă pomana cu Sfînta biserică, cotribuind la un fond, anume pentru acest scop creat, și cu chemarea de a ajuta din el școlile confesionale! Oamenii să dăruiască o anumită sumă, zicem dacă pomana ar costa 60 cor., să dea bisericii barem 30—40 coroane pentru fondul ei cultural, iar preotul totdeauna să publice în sfînta biserică numele dăruitorilor și numele răposatului și tot-odată să învite pe credincioșii adunați în sfîntul lăcaș al lui Dumnezeu, ca cu toți să zică un: „Dzeu să-l ierte“ și: „Dzeu primească!“ Și Dzeu sfîntul va primi rugăciunea aceasta ridicată către El cu inimă curată de poporul credincios, mai plăcut decît al sătuilor de beătură dela pomana, din cari unii nici atîta nu dăruiesc...”

Oare nu va fi mai primită pomana aceasta, atunci, cînd un popor întreg în locașul sfînt al lui Dumnezeu, va zice din inimă curată: „Dzeu să primească și Dzeu ierte“? Oare nu va fi cu mult mai bine

primită pomana, cînd sute de inși, cari în școlile ținute din fondurile astfel adunate, și-au cîștigat cunoștințele de lipsă în limba dulce a mamei lor, vor zice: Dzeu să ierte pe aceia, pentru cari s'a făcut pomana aceasta, și ni-au făcut cu puțință a ne cultiva limba noastră dulce?

Pe calea aceasta, cred eu, că s'ar putea forma fondurile de lipsă pentru plata acelor, cari dau hrană minții!

Ioan David.

Ca un plăcut răspuns la acest indemn, aducem două fapte de felul acesta:

— Urmașii lui Nicolae Munthiu fost învățat în Răhău (cott. Sibiu) din privilegiul parastasului slujit de curînd pentru iubitul lor părinte, au dat 50 cor. bisericii pentru a prevedea cu haine pe copiii săraci ai școlii!

— În Oraștie dl Nic. Opincar, măcelar, din prilejul morții iubitului său părinte Bucur Opincar (de fel din Sebeșul-săsesc) în loc de pomana în ziua înmormîntării, a dăruit bisericii 50 cor. pentru trebuința cea mîni simțită a acestei biserici: pentru fondul ei de zidire!

Nobile indemnuri, nobile fapte.

Dzeu primească. Și mulți urmaători pildei lor de peste tot locul!

Din străinătate.

In Rusia

ies la iveală în răstimpuri nu prea lungi, lucruri tare urite despre felul cum chivernisesc cei puși să păzască averea de obște, acea avere! În vremea războiului cu Japonezii a ieșit la iveală că administrația militară, în loc să aibă durere de inimă pentru sutele de mii de oameni și cei trimiși pe cîmpul de războiu, — să gîndească cum ar putea folosi nevoia ziditorilor pentru a fura pentru sine cît mai mult! Și s'a descoperit înșelăciune de zeci de milioane! Din hrană și munițiile și caii ce erau scriși că pleacă spre cîmpul de războiu, reese că lipsea cîte-un tren întreg! Era numai pe hîrtie și prețul lui mergea mai repede ca un accelerat în punga mișeilor!

Acum s'a descoperit o mișelie ce întrece chiar pe cea dela administrația militară de pe vremea războiului. Anume la ministrul lucrărilor publice s'a dat peste mari înșelăciuni făcute la comandarea locomotivelor și vapoarelor de trenuri, cum și la lucrările pentru prevedere orașelor cu apă! Nu o miuță două, nici zece mii ori o sută, ci mai multe milioane sunt, cu cari cinstiții slujbași ruși au înșelat statul și pe cetățeni! E ferbere mare în jurul noului scandal dat pe față.

In Spania

e teamă de nouă răscoale la Barcelona. Revoluționari din toate partidele ațîță poporul să se răscoale asupra deregătorilor și să răstoarne stările de az', pe cari le țin de nedrepte pentru grosul poporului.

După-ce numai în vară colțul de țară din jurul acestui oraș, au trecut prin răscoală pe care abia au putut'o sufoca. — temerile de acum să vadă îndreptățite.

Iaponezii căzuți la Port-Artur.

În 31 Dec. Iaponezii au desvâlit cu mare pompă un mare monument întru pomenirea soldaților căzuți în luptele crîncene date pentru cucerirea Port-Arturului din mîinile Rușilor. Monumentul e foarte frumos și s'a cheltuit pentru înălțarea lui jumătate de milion!

S'a scos la iveală numărul soldaților iaponezi căzuți sub zidurile întărite și apărate de Ruși ale acestei cetăți, și s'a arătat că 30.000 de viteji și-au pierdut viețile aci, iar alte vre o 50.000 au căzut răniți mai greu ori mai ușor. Dintre cei morți 21.000 au fost din cei-ce băteau cetatea despre uscat și 9000 din cei-ce o băteau de pe corăbii, de pe ape. Pe toți îi împoșcau în chip grozav Rușii cu ploaie de gloanțe din puști și tunuri, — dar ei au stat în fața lor și s'au primenit într'una în atacarea cetății, până ce au silit-o să li-să dea căzută în mîni, deși îi eșise acestei cetăți vestea în lume, că nu s'a poate cucerii, atît e de grozav de întărit!

Un român soldat american, celerînd cu armata americană dela Statele Unite la insulele Filipine.

(Sfîrșit).

După-ce 3 zile am stat și-am admirat orașul Signapore, s'au ridicat ancorile (mișele, opritorile) corăbiilor, și am plecat și în 23 April am ajuns în orașul Manila, capitala frumoaselor ostrovuri ale Filipinelor.

Manila e un oraș vestit și frumos. Îi mai zic și „regina orașelor“. Are străzi oable, pardosite și pe de laturi cu fel și fel de pomi și arbori, cari umbresc calea trecătorilor. Trei zile am avut libere și aci. Am luat'o razna prin oraș cu tramvaiul și nu ne mai puteam sătura de frumsețile nouă de cari dam pas de pas. Ne-am strămutat apoi de pe vaporul Kilpatrick pe unul mai mic, zis „Liscum“ și după un mers de alte 3 zile pe mare, am ajuns aici pe inzulă Jolo (să cetește Holo), unde mă aflu și acum.

Inzulă (ostrovul) Jolo e mică, la 660 kilometri spre Miază-zi dela Manila și să țină de cele 1001 de inzule ale Filipinelor. Dar e această mică inzulă încărcată de toate frumsețile!

„Palmii“ (arbori cari pe la noi sunt aduși numai în casele cu stare la orașe și ținuți în oale și tot la căldură!) aici cresc în liber, mari și frumoși, îngînîndu-se cu nucii de cocus, cei cu roada în toată vremea. Nucile de cocus sunt vestite prin laptele ce să stoarce din ele, tare gustos. Și cum pe aici e

vară vecinică, apoi acești pomi nu mai înceată a rodi, unele nuci sunt coapte, altele în floare, altele în muguri. Bananele cresc peste tot locul, așa și trestia de zahăr și niște poame ce samănă cu perele de pe la noi, de le zic ei Mango, tare gustoase. Mere, pere, prune, nici nu sunt cunoscute pe aici, dar sunt alte poame, care iară nu-s cunoscute pe la noi.

Ostrovul acesta Iolo, e frumos ca un raiu, dar căldura e prea mare pentru un european. Exercițiu nu facem, de groaza căldurei, decît dimineața un pic, până nu a dat arșița cea tare.

Locuitorii de aici sunt și ei două nații, Filipineni și Mauri. Filipinenii sînt civilizați, dar Maurii prea puțin. Locuiesc în case de bambus și de trestie, hrînindu-se din pescuit și din poame. Pe bani acești oameni nu pun preț. În piața lor, în care să face odată pe săptămînă tîrg, își dau banane pe pești, nuci de cocus pe mango, trestie de zahăr pe alte celea. Haine nu să necăjesc să-și facă. Poartă numai chiar o învălitoare în jurul trupului și atît tot; își fac pălării de trestie și cînd plouă să acoper cu cîte-o frunză. Da ce frunză! De-ți copere ea un om odată, contra ploii! Apoi nici n'am auzit, nici n'am mai văzut așa ceva. Sunt niște pomi cu foi de 1—2 metri lungi și 2—3 urme de late! Incape omul sub una de e numai bine scutit! Cheltuiala cu șusterul n'au, că toți umblă desculți!

Animale sălbatece sunt și aici de tot felul, dar de cele de casă, mai nimic. Doar niște cai foarte mici și „Carabu“, un fel de bivol. Maimuțele să cațără și fac la comedii pe toate crăcile. Sunt foarte mult. Asemenea-s mulți papagalii și alte paseri ce nu-s cunoscute pe la noi.

Locuitorii sunt mai toți de religia mohamedană (turcească). Morii poartă la ei totdeauna un fel de iatagan. La început cînd au cucerit americanii aceste insule, soldații au avut multă vreme năcaz cu acești mohamedani, căci ei ținneau că să duc în cer dacă ucid un „alb“, și mereu îi atacau. Ci soldații aveau ordin a folosi ori-cînd arma și îi pușcau ca pe cîni. Așa apoi s'au liniștit Morii noștri, văvînd că cu pușca și revolverul a-furisiților ăstora de albi, nu ai ce glumi.

Noi purtăm revolverele cu noi totdeauna și numai cînd dormim punem jos cureaua cu ele de pe noi.

Anul trecut soldații au pornit o goană de desarmare asupra acestor oameni proști. Le-au cercetat casele și le-au luat toate cuțitele! Ce folos? A doua zi si-au furt repede altele, adunînd tot felul de vechi ori nouă, frînturi de potcoave și ori-ce, numai să-și poată făuri un cuțit. E foarte ciudată toată ființa și viața acestor oameni!

De acestea, și mai multe decît vi-am putut spune așa în fugă, am văzut eu, un biet Român de pe Tara-Oltului, — dus de soarte în America, unde m'am băgat de bunăvoie la cătane, — și o duc destul de bine, deși nu e prea ușor a sluji și a pribegi pe aici!...

Insula Jolo (Filipinele Americii).

George Șandor,
dla Viștea-de-jos.

Abonament

la „Libertatea“

cu „Foia Interesantă“ și „Tovărășia“ deschidem și pe anul 1910, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul acestor foi 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Pentru America: doi și jumătate dolari pe an;

Abonații vechi puneți pe colțul couponului cu care trimiteți banii, numărul abonamentului unde vi-să cere pe fașia sub care vă vine foia!

Abonații noi dați adresa deplind: scrieți curat numele, ocupașionea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

Unde să cer mai multe foi pe o singură adresă, trimițându-să adecă foile mai multora la un loc și avind ortacii a-și duce foile dela cel ce le primește pe toată, — acolo dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fl. de un abonat! Cel-ce le primește are însă să adune banii înainte dela toți, pe cel puțin jumătate de an! Pe credit nu să trimit nimănu!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ trimit cîte 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce au abonată și-i vor veni, în „Libertatea“ lui, încă cîteva „Foi Interesante“ pentru ceialalt!

Scrieți-vă numele

curat românește, cînd ne dați adresa sub care să vă vină foile! Unii abonați, mai ales cari să vede că au umblat la școală ungurească, își scriu numele cu ortografe (fel de scriere) ungurească, — ceea-ce nu e bine! Așa să vi-l scrieți, cum vi-l scrie dl preot după matricula cea bisericească! Și nu lăsați pe nimenea să vi-l schimonosească!

Mai ales noi nu voim să fim și noi schimonositorii numelor românești a fraților noștri!

Băgați de seamă cum e felul de scriere românesc al foii, și așa scrieți și dvoastră, și cuvinte și nume.

Numai numele satului și al postei din urmă și al comitatului, ni-l dați și ungurește, pe lingă românește.

De ț-a dat Dumnezeu

prindere mai bună, nu te folosi de scărișarea de preț ce o facem țaranilor săraci, la 5 cor., ci plătește abonamentul întreg cu 8 cor., că procesele ce am avut și cari le avem acum încă, ne-au sleit, și am rămas cu pierderi nu cu folos după scoaterea acestor foi!

Plătind abonamentul întreg de 8 cor. ne ajutați a putea face față greutăților și a îmbunătăți tot mai mult foile!

Nu lăpăda

fașia tipărită în care ț-a venit adresată foia, ci insamnd-ți ce număr e tipărit pe ea, și acela scrie-l sus unde să cere, pe couponul cu care trimiți banii de abonament.

Mă, și tu.

Necuvînța unor dregători în agrăirea țaranilor noștri.

În numărul trecut (53 din 1909) al foii „Libertatea“, dl preot N. Todea din Balșa, să plîngea între altele, că notarul de-acolo grăbește cu poporul tot cu vorbele tu și mă!

Dacă numai notarul din Balșa ar face-o asta, nici n'am perde vremea vorbind despre el, căci ar fi numai semnul lipsei de bunăcuviință din partea unui dregător, dar, durere același lucru îl fac încă prin alte

comune zeci și sute de dregători. De aceea să stăm puțin de vorbă asupra lucrului și să îndrumăm pe țărani ce purtare să aibă față de un astfel de dregător. Apoi iaca părerea noastră:

În agrăirea oamenilor între sine este o sigură lege primită prin folosința de obște a vieții: precum îmi închini, așa îți închini!

Până și țărani cei mai simpli, dacă se întîlnesc ca oameni steini între sine, au atît bun simț de să agrăesc zicîndu-și dumneata, sau chiar «dumnia voastră». Tot așa ceia cari altfel să cunosc din vedere, dar își sunt streini prin deosebirea de vîrstă, sau prin aceea că nu-și sunt nici rudenii (neamuri), nici ceva pretini mai apropiati, ori sunt deosebiți prin starea lor. Un dregător, notar, învățator, preot, etc., e totdeauna «strein» față de omul din popor, prin creșterea lui. Și mai ales pe la noi dregătorul pus de stăpînirea lumească, e strein cu toată ființa lui: adus de vînturi în sat de pe știe-l sfîntu de unde, e cu trup și suflet de tot strein față de poporul pe care a venit să-l «fericească»!

Dacă dară și un țaran știe atîta bunăcuviință, că pe un om strein de el, să-l agrăiască zicîndu-i dumneata, cu cît mai mult să așteaptă asta dela un dregător, om cu învățatură!

E o pălmuire a ori-cărei creșteri, să zici țaranului mă și tu! Și dacă el îți răspunde la asta totuși cu vorba cuviincioasă d-ta, el să arată mai cuminte, iar tu, dregătorul, mai puțin cuminte ca el, țaranul.

Cînd își zic oamenii „tu“? Își zic întii și întii frații între sine și apoi rudeniile cele mai spropiate și cam de o vîrstă. Își zic și oameni cări, deși streini ori deosebiți prin trepte și vîrstă, s'au împretinit așa de bine, că să simt ca niște frați. Dar cînd unul zice ceialalt tu, nu primește ca acela să-i zică lui d-ta, — dect tata la copii, sau ruda mai în vîrstă, la nepoții săi, — etc.

Își mai zic tu și mulți țărani între sine, pentru-că ei înșiși simt, că își sunt ca frați, nu e deosebire de creștere, de simțăminte, nici de stare între ei, toți cam pe un fel au fost sărutați pe frunte de «n-rocul» sorții lor..., și așa le pare lor că n'au de ce să se simtă streini între sine și să-și zică unul altuia „d-ta“... Ci își zic și unul și altul tu și tu.

Ce face dar dregătorul care zice așa de-a dura țaranului mă și tu? El ori să socotește pe sine de-opotrivă cu acel țaran, ori ca ceva înrudit cu el, ori de-o stare cu el. Dar atunci nici țaranul nu e dator a-i zice lui altfel, dect ca la un »frate« de-al său, care poartă aceeași subă și aceeași opincă cu ell

Urmarea dară, și sfatul nostru e: cînd el, dregătorul, față de care de altfel tu, țaranul, se simt străin, te agrăește zicîndu-ți tu și mă, — să-i răspunzi și tu cu aceeași

închinăctune!, — căci așa să vede că te poștește el, să fii »frate« cu el. Ce fel de vin îți pune în păhar, cu de acela caută să-i închini! Iar dacă la vorba lui de tu și mă, tu li răspunzi cu »Măria-Ta«, apoi ești un om slab, care atîta vrednicești!

— Să văd și să primesc uneori a bateri dela aceste reguli, — dar acelea trebuie să aibă temeiuri bine-cuvîntate! De pildă poporul nostru a dat, prin veacuri, preotului numele de »părinte«, că preotul i-a fost de fapt părintele lui sufletesc, povătuitor în toate. De-aceea s'a și stabilit între el și credincioși cam felul de atingere dintre tată și fiiu, — și precum tata zice fiului său: tu, fără să fie asta ceva jignitor, așa și preoții cei-mai mulți așa își agrăesc pe fiii lor sufletești, pe credincioșii lor. Și nici nu-ți cade greu cînd cite-un preot bătrîn li zice țaranului păstorit de el, tu. Dar și asta e în apunere. Preoții mai tineri nu prea folosesc acest fel de agrăire a credincioșilor, dect cînd ca duhovnici, în slujbele lor, au lucru cu ei.

Tot așa și cite-un notar îmbătrînit în cînte și pace între popor, par'că i-să mai șede dacă zice la cite-un țaran tu, — dar cînd cite-un pițiguș ce abia are mustață, să rătoiește zicînd la țărani cînștiți, chiar și la bătrîni, tu și mă, — apoi om slab e țaranul care nu-i răspunde și el tot cu tu și mă notarășule! Serbus!

Săraca „cultură...“

Cîteva foi ungurești ce ies în comitatul nostru al Hunedoarei, foarte des și bucuros scriu lucruri cît de încornorate despre lipsa de cultură (de învățatură), pe care o află la poporul acestui comitat. Și firește, fiind vorba de poporul românesc, apoi tot țîntarul e văzut în mărimi de armăsar! De-ar fi Săcui, o, doamne apără, toată prostia poporului ar fi înfățișată ca... nevinovăție a bietului popor ce n'are vreme să umble tot cu nasul prin cărți și foi. Căci aceea e totuși știut, că Românii, chiar și în locurile unde-s mai »proști«, tot nu-s mai proști ca bunăoară desmerdații Săcui, pe cari nici cu școala, nici cu sîla nu-i poți face să fie ceva oameni luminați. Că-s din felul lor așa. Dar pentru asta să fie numai oameni de omenie și cetățeni ce-și implinesc datorințele față de stat, și n'are să le arunce nimeni într'una în față vorba că s — bostani!

Cei cîțiva pripășiți pe la foile ungurești din comitatul nostru însă, foarte bucuros scot la iveală lipsa de învățatură a poporului românesc de aici, și vorbesc despre el așa peste umăr, așa cu gură acră, că pare că scuipe după fiecare vorbă, asupra lui! Așa de pildă, mai nou foia „Déva és Vidéke“ a cărei redactor e inspectorul de școale Dénes din Deva, aduce iar un articol de acest fel, scris de însuși inspec-

torul. El pune articolului său titula (numirea) „Cultura în comitatul Hunedoarei“, și apoi îndată adaugă: ...Dar mai bine am fi pus acl titula ne-cultura în comitatul Hunedoarei... și-apoi dă-i și dă-i pe poporul românesc al comitatului, pe care el are privilegiu a-l vedea umblînd la cercetarea școalelor pe sate. Și indeosebi pune vina pe conducătorii acestui popor, care nu li poartă grija, nu fac nimic pentru cultura lui. Il lasă în 230 sate fără școlii și că tot ce s'a făcut și să face pentru cultura acestui popor, e ceea-ce face drăguțul de stat și dregătorii lui și a comitatelor!

Apoi da. Legea din 1868 obligă pe stat, ca acolo unde biserica singură nu poate susține școală, să facă statul, și anume școală cu limba de propunere a poporului!

Ce vedem însă noi: Biserica prin conducătorii săi, a cercat tot ce i-a fost cu putință pentru a înzestra poporul cu școli. Dar n'a izbutit s'o facă mai mult ca în vre-o 300 de sate ale comitatului, în cele mai cu prindere. Ce ar urma acum pentru celelalte sate? Ca acolo statul să vină și să facă, fie cu totul din puterile sale, fie cu ajutorul bisericii, pe cît l'o putea da și acolo.

Dacă dară sunt 230 comune încă fără școli, — a cui e vina? A comunelor acelora sărace, care ele de sine nu pot ținea școală, ori a statului care trebuia să întrevină să le ajute a și-le ținea?

Și ce fac dregătorii statului și a comitatului în privința asta? Apoi iacă ce: Ei nu să gîndesc cum să facă școli prin cele 230 comune (mici și amărîte) unde nu-s, ci pun toate în mișcare să strice școlile făcute de biserică acolo unde sunt, — punind școli ungurești în locul lor! Așa că și începutul rodului de cultură izvorîtoare din școlile făcute de biserică, ei îl tulbură, îl împedecă a-și urma lucrarea luminătoare!

Și în privința asta, cel mai mare zgîndăritor al bunului mers al școlilor făcute cu multă trudă de biata biserică, e tocmai inspectoratul de școale dela Deva, mîna statului care pune la cale toate apucăturile pentru a împedeca lucrarea luminătoare a școlilor populare ale bisericilor! Dar de cele 230 de sătulețe ce le știe fără școli, nici capul nu-l doare! De ce nu le face el, cu ajutorul atotputernicului său domn, al statului, școlile?

Noi știm cazuri cînd protopopi de-ai noștri spuneau inspectorului de școli: du-te domnule și fă școală de stat, în cele 5, 10, ori 15 sate ale mele cutari, că eu nu pot face! Și inspectorul răspundea: Acolo fă d-ta; eu aș vrea să am școală de stat în Romos (lingă Orăștie, în sat cu stare și averi), în Vaidei, în Sibot...

Iaca, dle inspector, adevărul! Voi nu ajutați la ridicarea altarelor de cultură care să lumineze a-

cest popor zugrăvit de voi ca așa de rămas napoi în ale culturii, voi tulburați și lucrarea lor cu pace pe care au început-o sub scutul bunei biserici, ba lucrați la dăr-marea acestor altare ridicate de noi culturile — cu gânduri rele și viclene!

De aceea merg rău trebile răspîndirii culturii în acest comitat, — și în celelalte locuite de Români în toate!

Alegerea dela Balomir.

La cele publicate în „Libertatea” despre alegerea dela Balomir, am primit două scrisori, una dela un fruntaș din sat, Toma Vulcu, și alta dela însuși părintele nou ales Mușă. Ne-avînd loc a publica întregi amîndouă scrisorile, scoatem ce e mai de lipsă la iveală:

Întîi s'a adevărit, că pe nedrept a fost numit părintele Mușă „moralist”, căci de fapt dsa nu e „moralist”, ci preot care ne-avînd la timpul său clasele de lipsă ce să cereau pentru a fi primit la clerică, a intrat întîi la pedagogie, iar după-ace a sfîrșit-o asta, a intrat în cursul teologic regulat, că să primea. Așadar numai întru atîta e preot cu calificare „extraordinară”, întrucît întîi a făcut pedagogia, pregătindu-se de învățător, și numai apoi a putut face un pas mai departe, pregătindu-se și pentru preoție. Acești teologi însă nu s „moralisti”, ci socotiți în rînd cu cei-ce au intrat dintr'una în teologie.

Și dacă totuși n'a putut fi pus în candidare la întîia alegere, e, pentru-că Balomirul fiind parohie de clasa II., și părintele Mușă fiind calificat numai pentru parohie de clasa III., nu putea fi candidat. La al doilea concurs însă, și-a mijlocit dela conzistor dreptul de a putea fi pus și dsa în candidare, — și așa apoi a fost.

Cei-ce au dat corespondențele și informațiile la foaie poate n'au știut aceste deosebiri între calificare și calificare. E drept că nu era calificat pentru parohia de cl. II. Balomir, dar nici moralist nu e, — și asta e mare deosebire, și nici concluziile din numărul trecut în jurul cazului, deși în parte stau, totuși nu mai pot fi trase în deplinătatea lor.

Acestea în interesul adevărului.

Fratele Toma Vulcu în scrisoarea sa zice: Noi de așteptat nu mai puteam aștepta; conducător ne tre-bue, și așa dacă n'au concurat oameni cu mai multă învățătură, am ales pe părintele Mușă, știindu-l om fără patimi, care nu bea, nu fumează, e moral și să știe purta cu poporul. Și nădăjduim să avem întru-insul un preot bun. Bine-ar face și cei dela conzistor să respecteze voința celor mai mulți.

Iar părintele Mușă ne scrie: Răutăcioșii au abuzat de bunăvoiața dvoastre. E drept că n'am opt clase, am însă în schimb o inimă românească, care să apropie de nevoile țaranului nostru mai ușor și mai bucuros decît inimile multor cu școli mai mari... Nu-i drept că aș fi făcut făgăduințe ori aș fi umblat la cortesit. Nu stă bine să se laude omu dar vîd că sunt silit să spun, că, ajungînd în Balomir, mi-aș pricepe chemarea!...

„Dacă școala-i face cuiva cap luminat, — lucru ce să poate

clștiga și prin strădania proprie, — apoi: o inimă caldă, fără de care toată știința din cap e brînză bună în burduful știut, — nu să clștigă în școli cu bănci, ci în școala largă a vieții, ori să moștenește!...”

Cutezanța evreului.

Să știe ce pustiiri de tot felul făceau pe vremi Evreii în România: Dădeau oamenilor de rînd beutură pe credit pînă-l îndatorau bine, apoi le dădeau beutură mestecată cu tot felul de răutăți, care să le strice sănătatea cît mai repede, pînă nu-și pot plăti datoria, și atunci, murind datorășii, ei cu atît mai ușor să le poată pune mîna pe averi! Să spune că s'au aflat cazuri de curată otrăvire! Otrăveu fîntîni în preajma unde doreau moartea... De aceea, și după astfel de crime descoperite, s'a adus legea care oprește pe Evrei a mai putea ținea crișme pe sate în Țară. Orașele înse li-s'au lăsat libere, că la orașe să crede că lumea e mai deșteaptă și nu să va putea face cu ea atîta de ușor mișelii, ca cu oameni simpli ai satelor.

Dar că în ce chip să poartă Jidanii în Țară și la orașe, — o descoperire tare limpede știrea ce o primește ziarul „Minerva” din orașul T. Neamț.

Ci-că trei circimari jidani au mers la medicul de oraș, rugîndu-l să nu le mai viziteze atîta crișmele cît e prescriș, că-i dau leișori scilpicioși și frumoși. (Că acolo crișmele-s puse sub pază doctorească). Și medicul i-a dat pe ușă afară, cum n'au visat. Dar abia a scăpat de aștia, iaca a doua zi vine altul, mai sfătos, și îl roagă pe doctor, să facă bine să le dea pace ca vizita crișmelor numai timp de-o lună, că-i dau pentru atît 200 lei!...

Și medicul i-a descoperit pentru mișeleștile lor încercări.

Inchipeu-și acum ori-cine, ce ar voi ei să facă cu beuturile în acea o lună de zile, în care ar ști că-s la adăpost de ori-ce cercetare a medicului!?

Iaca de ce sunt așa de urgisiți acești oameni în Țară, și și pe aiurea, că ei nu-s sănătoși de s'or purta cu cinste în negoțul lor cu lumea din jurul lor!...

NOUTĂȚI

Sărbători vesele și fericite, dorim tuturor abonaților și cetitorilor noștri!

„Libertatea”—**Joi**. Dela data asta încolo, foaia noastră „Libertatea” va ieși nu mai mult cu datul de Sămbătă, ca pînă acum, ci **Joi**. Asta pentru două cuvinte. Întîiu fiindcă mai toate foile săptămânale ies pe Dumineca, și ca cetitorii țărani să nu le capete toate de-odată, noi vom trimite a noastră cu o zi două mai nainte. A doua: pentru-ca și cei mai în-

depărtați de noi, s'o poată găsi la posta lor Vineri sara cel mult Sămbătă dimineața.

Cei ce vor dori, ca să li-să publice oarece în foaie, să trimită materialul de publicat cel mult pînă Miercurea, — căci Joi foaia e în teasc și să trimită!

Dîndu-o și în format mărit, și și cu această învoire, — credem că facem o plăcere bunilor noștri abonați.

In presara de anul nou aranjează societatea română din Orăștie în scop filantropic o *covenire*, la mese întinse, în sala hotelului „Transilvania”, cu un interesant program humoristic, cu tombolă și postă humoristică, iar după producțiune, dans!

Programul amănunțit să va face din vreme cunoscut publicului prin placate, fiindcă invitări speciale nu să fac.

An-Nou fericit!

Drept răscumpărare a felicitărilor de Anul-nou, următorii domni din Orăștie au pus următoarele sume la îndemna Despărțămîntului de Orăștie al Asociațiunii, pentru scopurile sale culturale:

Dr. Aurel Vlad, dep. dietal	20 cor.
Dr. Aurel Muntean adv.	20 ”
Dr. Ioan Popu, medic	10 ”
Dr. Augustin Deac, adv.	10 ”
Ioan și Adelina Vulcu	10 ”
I. I. Lăpădatu, dir. de bancă	4 ”
Dr. Enea Papiu, adv.	4 ”
Nicolae Vlad, farmacist	4 ”
Dr. Romul Boca, adv.	4 ”
Ioan Mihaiu, propr.	4 ”
Ioan Moța, preot	4 ”
Dr. Romul Dobo, medic	4 ”
Cornel Demeter, farmacist	3 ”
G. Cușuta, funcț. de bancă	2 ”
Ion Rob, comerciant	2 ”
Aurel Oprean, com.	2 ”
Simion Vlad, compt.	2 ”
Petru Belei, cassar.	2 ”
Valer de Orbonaș f. de bancă	2 ”
Iuliu Florea, funcț. de bancă	2 ”
Ioan Popoviciu, prop	2 ”
Sim. Corvin iun., com.	2 ”
Const. Baicu, inv-dir.	2 ”
Ioan Braga, inv.	1 ”
Petru Manole, f. de bancă	1 ”
Nicolae Tenase, cancelist	1 ”

Total 124 cor.

Di Ioan Lăzăroiu, comerciant, 5 cor. pentru fondul de zidire, a bisericii gr-or. române din Orăștie.

Linie ferată *duplă* între Piski și Petroșeni. În urma dezvoltării repezi ce ia scosul cărbunilor de piatră în băile de cărbuni ale statului, la Petroșeni și jur, — să simte tot mai mult că calea ferată de azi nu răzbește a duce cărbunii cîți să scot și mai ales cîți s'ar putea scoate din pămînt. De aceea zilele astea a fost o comisie din Pesta și Arad, care să facă cercetări și plan, cum s'ar putea și ce ar costa, să se pună dela Piski pîn' la Petroșeni, încun rînd de șine pe lîngă șle de azi? Și e nădejde că lucrul să va duce în deplinire nu peste

mult. Că statul așa vrea să-și dezoalte băisagurile de cărbuni de aci, că în loc de 1 milion de măji metrice ce scoate pîn' acum pe an, să scoată pe viitor pînă la 10 mii lioane într'un an! Ca doar și prin asta mai oprește poporul de-a fugi la America, dîndu-i putință a găsi de lucru aci acasă!

Bățul pribegiei... Am spus în numărul trecut că am văzut într'o zi vre-o 14 Români de cei mai întregi și sănătoși, pornind cu lăzi de cele cătănești în mîni, — gătindu-se de plecat la America. Și abia-i o săptămînă și avem neplăcerea a putea spune, că alți vre-o 40 de inși și-au înaintat zilele a-stea carerile pentru pasapoarte, numai din cei din sate de tot aproape de Orăștie. Că după sărbători vor să plece și ei pe același drum plin de făgăduințe, dar adesea la capăt plin de desamăgire, care să sfrișește la America. E o boală pe bietul popor lăcomia de America, dar în același timp un sămn nespuse de trist pentru traiul și starea poporului nostru în țară. Nici din vestita Rusie, unde ci-că-i rău că nu-i „constituție”, nu pleacă lumea așa cu ridicata ca din Ungaria noastră!

Tribunale de noapte. Orașul Nev-York avea pînă acum o casă de bancă deschisă ziua și noaptea! Ziarele americane vestesc acum, că în puterea unei legi votate de dieta statului Nev-York, marele oraș american va avea în curînd un tribunal de poliție, care își va ținea ședințele noaptea.

Acest tribunal va judeca îndat pe scandalagii, pe bețivi, pe vagabunzi, arestați și aduși înaintea lui peste noapte. Și așa nevinovații vor fi puși în libertate îndată ce să va afla că pe nedrept au fost duși acolo, fără a mai fi ținuți pînă la ziua prin aresturi! O măsură cuminte și dreaptă! Și tare americană.

Petreceri.

— Reprezentație teatrală urmată de dans aranjază comitetul filial din Teaca al Societății pentru fond e Teatru român, la 14 Ian. st. n: 1910, în favorul biserii gr.-cath. din Teaca.

— Corul bisericesc gr.-or. rom. din Olpret invită la serata muzicală și declamatorică, ce o va aran'a a doua zi de Crăciun, în sala cea mare a școlii confes. gr.-or. din loc, în favorul fondului zidirii bisericii.

— Producțiune declamatorică-teatrală și petrecerea colegială aranjază corpul învățătoresc din Codlea cu concursul învățătorilor din țeara-blrsei, a doua zi de Crăciun, în sala cea mare dela primăria din »Codlea«, — pentru scopuri filantropice.

— Tinerimea studioasă română dela poala munților apuseni, invită la petrecerea ce o va aran'a în 8 Ianuarie n. 1910, a doua zi de Cră-

ciun, în școala română gr.-cath. din Ighiu. pentru cultul bisericii gr.-cath. din loc.

— Școala populară rom. gr.-or. din Siliște, aranjează Teatru Sămbătă, a două zi de Crăciun în sala festivă a școlii. După producțiune joc.

Crăciunul nostru '1 mai frumos... De nu ne înșală semnele, să îndurăm Dzeu de noi, de-om avea încă Crăciun, alb, cu zăpadă, cum e frumos Crăciunul, să fie el ca un moș cu barba albă, că de-aia-i zicem Moș-Crăciun... Marți sara și pe peste noapte a nins puțin și vremea s'a răcit și înseninat, pregătită par'că a ne aduce încă ninsoare, — spre bucuria copiilor colindători și a întregii obște în sărbătoare.

— Din Germania vine știre de ninsori mari. Trenurile în urma uriașelor zăpezi, pe multe locuri abia mai pot umbla.

— Asemenea din România vin știri de acest fel. — Iar așa putem nădăjdui și noi curînd zăpadă și iarnă ca lumea.

Ciocnire de vapoare. Intre Anglia și Irlanda s'au ciocnit de-olaltă două vapoare. Nu le-a fost marea destul de largă! Treisprezece persoane au căzut în mare pe urma ciocnirii și s'au înecat.

Zbor cu mașina, sfectit. La Praga ieșise în 3 lan. ca la 100.000 de oameni în cîmpul de lingă oraș, să vadă zborul cu mașina a unui sburător francez, Goubert, soț al vestitului zburător american Wright.

Dar abia s'a ridicat mașina ca la 30 metri în sus, și a început a să clătina ca o pasere beată, și apoi huștiuluc, a luat-o în jos cătră pămînt, căzînd pe o arătura. Goubert nu s'a rănit; mașina s'a stricat puțin. A pus vina pe benzină, că e prea grea cea aflată în Praga, nu-i așa ușoară și fină ca cea franceză.

Călcați de tren. Cite nenorociri mai vin la trenuri, de s'ar scrie toate, ar fi listă de jale zilnică. Bunăoară în ziua de 3 Ian. n. (910) a fost călcat de tren păzitorul Ioan Matinatș la un pod de tren în Pesta; și în aceeași zi noaptea lucrătorul L. Szabó a fost călcat de tren, tot în Pesta. — Și cite pe aiurea!

Pustiire de păduri pe Valea Jiului! Notarul St. Șerban din Petrila scrie în o foaie din Deva (Hvm.) că pe Valea Jiului să fac pustiiri îngrozitoare de păduri. Cică băile de cărbuni și firezele de pe acele văi avînd trebuință de foarte multe lemne, cumpără în ruptul capului toate lemnele ce li-să aduc cu preț cit de cit mai ieftin, — iar acest lucru amăgește pe mulți oameni de rînd să ducă cu cale și fără cale la lemne de vîndut, și de pe unde's a lor și de pe unde's a altora. Că pădurile-s așa de întinse, încît nu pot fi găzite cu destulă grijă, iar urmarea e, curat jaf și pustiire fără plan a pădurarilor. De-o fi chiar așa,

râu fac oamenii din acele părți, și zile rele pot ajunge ca mîne pe urma acestei gospodării a lor!

Advocat nou în Abrud. Am onoare a aduce la cunoștință, că am deschis cancelarie advocațională în Abrud, în casele răposatului notar public Mihail Cirlea din piața principală. Cu stimă: Dr. Candin David, avocat.

Ladă cu mulți bani. Poliția din Iași a arestat zilele astea pe țărancă Elena Grădinaru, la care au găsit citeva lădițe pline de galbeni și diamante, preț doar de citeva milioane. Luată la întrebări, femeea a spus că lăduțele-s la ea de 27 ani, că pe atunci o fată a ei fusese servitoare la prințul Ghica, care bolnăvindu-se, a mers la Paris la operație, dar a murit sub operație și atunci fata ei a luat lădițele astea cu scumpeturi și le-a adus în casa ei. Dar iacă le mai neatînse, că ea n'a avut și n'a știut ce să facă cu atîta bănet.

Ciți locuitori au fost în țările din Europa în veacul al 19 lea? Într-o carte din Țara Nămească să poate vedea sporirea popoarelor din Europa dela anul 1800 pîn' la 1900. După această carte:

Numărul locuitorilor în milioane a fost:

	In 1800	1850	1900.
In Rusia	33'000	61'000	103'280
„ Germania	24'500	35.409	58'365
„ Austria	13'300	18'054	26'150
„ Franca	26'900	34'907	38'961
„ Anglia	9'250	18'000	32'527
„ Scoția	1'675	2'915	4.427
„ Italia	18'125	23'900	32'449
„ Spania	11'500	14'500	18.618
„ Portugalia	2'920	8'450	5'874
„ Bulgaria și Turcia	7'300	8'500	9.874
„ Svedia	2'347	3'484	5'136
„ Norvegia	883	1'400	2'240
„ Dania	925	1'461	2'449
„ Svițera	1'750	2'400	3'325
„ România	2'800	4'050	5'956
„ Serbia	900	1'250	2'493
„ Irlanda	5'500	6.696	4'458

Tren jefuit. Din Dobrița să scrie despre un jaf ca și care mai rar. Tilhari necunoscuți au atacat trenul postal în gara din Kaba, fără ca cineva să fi simțit călcarea. După ce au furat banii, au sărit din trenul care mergea încet eșind, și s'au făcut nevăzuți!

Fapta grozavă a unei mame nebune. S'a întîmplat zilele astea în Paris. O femeie de 30 ani a îmbrățit fetiței sale de 9 ani ceva de beut din un păhar. Fetița a primit, dar cum a luat beutura în gură, a scuipat-o repede napoi, zbierînd. Mumă-sa însă s'a răstit la ea și a silit-o să bea, și nevinovata fetița a beut de frică, și îndată a căzut jos în dureri cumplite: îi dase să bea vitriol! Că nenorocita ei mamă nebunișe pe neașteptate și bărbatul n'a știut s'o păzască. La zbieretele copilei, a venit în casă bărbatul, tata ei. Fetița s'a rugat strigînd să aducă doctor. El a fugit iute după doctor. Dar cînd a venit cu el, a aflat ușa încuiată. Au spart ușa și

întrînd au găsit copila moartă, strînsă de grumaz cu un ștergar. O sugrumase mamă-sa. Apoi cu un briciu, își tăiasă vinele dela mîni și grumaz și căzută jos în baltă de sînge să lupta și ea cu moartea. Sub perina femeii au găsit un ciocan, un cuiu mare și un ștreang. Să vede că cu acelea voia să-și ucidă și soțul, de avea privilegiu.

„Néptanitók-Lapja“ — încetată. Foaia ce o primeau toate școalele, gratis, — a încetat dlea Anul-nou, căci nefiind budget votat de dietă, ministrul n'are de unde mai da bani pe tiparul ei, — că abonenți ca 'n palmă. O bagă așa de pomană în casele scolilor, ca să vîre cu ea și duhul „patriotic“.

„Mizerie, Boală, Crimă, și Degenerare sau Alcoolismul și urmările lui din punct de vedere economic, igienic, moral și național“. Conferință pentru combaterea patimei beuturii de Pr. D. Voniga — va apărea în cîrînd. Opul se va estînde circa pe 8 coale tipar. Cei-ce vor să aibă această lucrare îndată după ieșirea din tipar, să se adreseze autorului în Gyrok (Temes m.).

Duce — hoț. Din Paris să telegrafează știrea uimitoare, că poliția franceză la arestat pe ducele rusesc Alexandru Ivanovici, pentru că a încercat să fure dela un aurar o bijuterie în preț de 1500 de franci. La duce s'au găsit câteva mii de franci în bancnote belgiane și franceze. Ducele să apără spunînd că suferă de „cleptomanie“ (boala de a fura cu treabă și fără treabă). Poliția bănuie înse, că e capul unei bande de hoți.

Capitan defraudant. Din Szabadka să telegrafează că Slezsák Vilmos, căpitan în regimentul 86, a pierit de acolo de citeva zile. Apoi s'a prezentat comendurii militare din Budapesta, făcînd descoperirea, că a luat din banii regimentului suma de 5000 cor. și a fugit din Szabadka fiindcă n'a putut să pună la loc suma. Slezsák a fost arestat și dus într'un spital, fiindcă să crede că nu e cu mintea la loc.

Cumpărați „CALENDARUL NAȚIONAL“ pe 1910! Vezi anunțul lui în »Foaia Interesantă« de Crăciun!

Morburi de piele, bube, umflături, rane, cari vin din sînge sărac, și nu să vindecă, le vindecă mai bine

Emulzia-SCOTT Cele mai curate părți constitutive, cari prin procedura SCOTT să unesc în o cremă cu gust și ușor de mistait, au făcut Emulzia-SCOTT drept cea mai distinsă și i au asigurat renume la aceste morburi! Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fl. — Să capătă în toate apotecele —

La cumpărarea Emulziei, luați sama să aibă marca de scutitor alui Scott: Pescarul!

Cancelist. Caut un scriitor de avocat cu praxă, vărsat în afacerile cărții funduare, aplecare momentană. — Condițiile după învoire.

Dr. Ioan Hica, avocat în Hațeg.

Valoroasele Cărți ale savantului canonic

† Dr. Augustin Bunea:

1. Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică Blaj 1890, 20 fl.
 2. Chestiuni din dreptul și istoria bis. române unite, Blaj 1893. Partea I. 269 pag 2 cor. Partea II. 400 pag. 8° 1 cor. 50 fl.
 3. Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma, în Șematismul Archiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș pe anul 1900, costă 8 coroane.
 4. Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici, sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri.
 5. Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse. Prețul 5 coroane.
 6. Ierarhia românilor din Ardeal și Ungaria, 3 coroane.
 7. Mitropolitul Sava Brancovici, 1 cor. 50 fileri.
 8. Amintirea lui T. Cipariu, 50 fileri.
- Să află de vînzare la »Librăria Seminarului« din Blaj și la toate librăriile românești. (540) 3-6

Volumul IV. al „Foi Interesante“

adecă »Foaia Int.« de pe anul 1909, îl avem gata! Cei-ce doresc a-l avea legat (în table moi), să ne trimită 1 cor. 30 fl. și îl vor primi franco acasă!

— Asemenea avem volumele din anul II. și III. al »Foi Interesante« adecă »Foaia Interesantă« de pe 1907 legată toată la olaltă ca vol. II. și cea de pe 1908 ca vol. III. legate în table moi. Cei-ce doresc, le pot căpăta. Trimiteți cite 1 cor. și 30 fl. de fiecăre volum, și vă vine pe poștă franco.

La cerere scrieți că volumul de pe care an îl doriți?

Cine cere toate 3 volumele de o dată, le capătă în pachet recomandat pentru 3 cor. 72 fl.

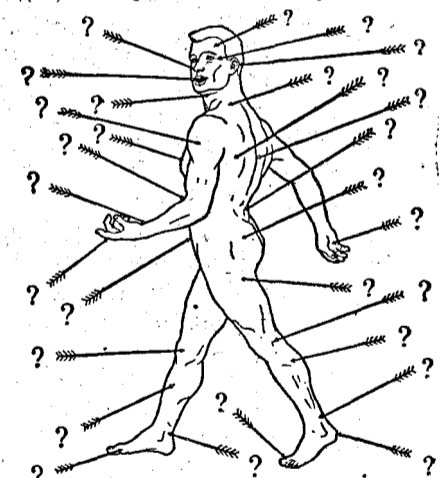
Un volum (ori-care) cu 1 cor. 30 fl.

— Fără bani nu să trimit nimănui, nici cu rambursă. Trimiteți banii nainte.

Foarte potrivite ca dar de Crăciun ori Anul-nou pentru tineret, băieți mari de școală, fete tinere, ect.

Te săgetează?

(482) (Ai dureri?) 13-20

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbicie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de pept și gît, și morburi din curent ori răcală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pîlulele-Rebarbar de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poștă, arsuri de fier, greață, amețală, răgăceli, haemc și alte conturbări de mistuire. — 6 franco cu 4 coroane — Să ne ferim de imitațiuni și să adresăm acurat

Eugen V. Feller, apote Stubica Centrala 119 (comit. Zagr

Nr. 9005—1909.

(601) 1—1

Anunț de esarindare.

Bunul comasat din comuna Cenade, apartinător fondului Alexandru Șterca-Șuluțiu în mărime de 500 jugăre arător, 225 jugăre finat, 86 jugăre pășune, 4 și 1/2 jugăre loc de viie, administrat de Prea Veneratul Conzistor Metropolitan din Blaj, să va da în arindă pe calea licitațiunii publice pe 6 ani succesivi dela 24 April 1911 până la 24 April 1917.

Licitația publică să va ținea în Blaj la 20 Ianuar 1910 st. n. la 10 ore a. m. în cancelaria advocațională din curtea metropolitană. Prețul de exclamare va fi 8500 cor. sub care preț de arindă bunul nu să va subarinda.

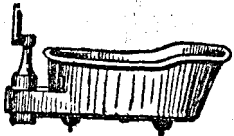
Condițiile de esarindare să pot vedea în cancelaria subscrișului și la administrația centrală capitară.

Cei-ce doresc a lua parte la licitație sunt datori a depune un vadiu de 10% din prețul de strigare, adecă 850 coroane în bani gata ori hirtii de valoare notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termen, să vor lua numai atunci în considerare, dacă să vor face pe lângă accludarea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentele cunoaște condițiunile de esarindare.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat archidiecezan.

Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai 40 cor.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Incălzeste în 3/4 de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fileri.

Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : înălțimea de 60 cm. : — : Comandele să efectueșc imediat și să trimit cu rambursă, prin :

Gustav Stuchlich,
Entengasse 17.
Sibiu (Nagyszeben).
(488) Saggasse 15. 10—25

PODAGRĂ și REUMĂ

dureri reumatice, de spate, săgetări, junghiuri, împunsături, dureri de picioare și de nervi, și toate durerile de acest fel venind din curent ori răceli, — au leacul cel mai sigur și simplu în unsoarea Gautheria alui Örkény, cum adevereșc mii de scrisori de mulțumită. Un tub (feavă cu unsoare) 1 cor: 60 fl., 3 tuburi franco cu 5 cor. prin rambursă. A să cere numai la Apoteca „APOSTOL“ din Budapesta, VIII. ker. József-körut 64 ss. Depot 91.
(490) 6—10. I.

Vin bun

să află la subscrișul producător de vinuri. — Anume: Vin vechiu, de 1907, . . . cu 50 fil. lit. Vin vechiu, de 1908, cu 45 și 50 » » Rizling și Rouze . . . cu 42 » » Rizling, Rouze și Mus- tafer mestecat, . . . cu 34 » »

Vinul să vinde dela 50 litri în sus. Vase (butoaie) să dau Imprumut.

Vin nou, din 1909, să află de vânzare cu 34 și 40 fileri litrul.

Prețurile cele mai joase! E vin din coastele Șiriei, nu de șes! Foarte fin!

Rog a fi onorat cu comande cu încredere! (603) 1—5

Petru Benea,

proprietar de vii în Világos, posta și gara în loc, comitatul Aradului.

SOIU DE VIIE FĂRĂ PĂRECHE

Cas'odovedesc, am pregătit de pe vița „Delaware“ fotografii adeverate de notar public, arătând 1 viță de 20 ani, deplin sănătoasă cu 32 struguri; una de 4 ani, avind, cu ramificările sale, 168 struguri, — și 11, de cite 4 ani, într'un șir, cu 1600 struguri! Și asta pe un loc, dela care la cîțiva metri viia europeană și după 4—5 stropiri s'a pustii. Anul acesta a dovedit, că acestui soi, fără nici o stropire, nu-i strică nici o boală de vie. Nu trebuie altoită, nici pămîntul sub ea întors! Nu inghiață iarna! Vin de clasa primă! — Cel-ce vrea să aibă vița asta adevdrată, să cumpere numai vița „DELA WRE“ de-a lui **Nagy Gábor.**

Trimit ori-și-cui — care îmi dă adresa sa, — catalogul meu mare, ilustrat, francat și gratuit, cu descrierea viței și fotografiile ei în colorii. Cere acest catalog instructiv, care dă îndrumări pentru altoi de viță și pentru punerea de promenade de viță (în jurul cărărilor ori prin curtea casei), — dela:

Nagy Gábor, mare proprietar de vii în Koly, cu stație de postă telegraf și telefon. Scrie românește, ungurește, nemțește, sîrbește ori croatește. (496) 1 9—12

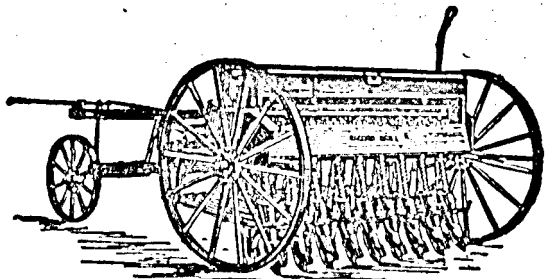
2 case de vânzare.

De vîndut din mână liberă să află de vânzare 2 case în Orăștie, amîndouă în strada Biserica-nouă, Nr. 7 și 9, una corăspunzătoare pentru meseriaș ori privatier, cealaltă pentru economie, precum și 3 jugăre de pămînt.

Să vînd ieftin cu condițiuni favorabile, plătibile și în rate! — Informațiuni dă

GEORGE OPREAN, Orăștie.

1—2 (602)

Reprezentanța principală a Fabricii de mașini a Trenurilor reg. ung. și depozitul ei de mașini în comisiune să află în Orăștie la: **Samuel Goldmann,** comerciant de lemne; depozit de tot felul de mașini economice. (527) 4

Casă de vânzare.

Casa de sub Nr. 17^b din Strada Căstăului, în Orăștie, e de vânzare din mână liberă sau de închiriat pe mai mult timp!

Are 2 odăi, 1 verandă, 1 cuilină, șopru, fîntînă și grădină.

A să adresa pentru informațiuni mai apropiate la:

(541) 3—3 **Nicolae Zsoszán,** la judecătoria reg. din loc.

Casă de vânzare!

Casa de sub Nr. 21 din strada Maierii-de-jos, din Orăștie, alui Ioan Stîrc, e de vânzare din mână liberă

Pentru informațiuni mai de-aproape a să adresa la proprietar în casă. (546) 2—3

Electricitatea în serviciul **vîndecării!**

Vrednic de luarea aminte a celor suferitori! Suferințe de nervositate, neurastenie, nesomn durere de cap, de spate, de stomac, slăbire de inimă, slăbiciune ca urmare a păcatelor tineretelor, reumă, isias, după-ce ai cercat mult să le vindecî prin băi, — folosește **Aparatul electro-magnetic,** recomandat de autorități medicale. Dă electricitate fără elemente surogate. — Nu să strică nici-odată. Funcționare și mînuire ușoară, garantată. Prețul: cor. 29.

NOU! NOU! Microphon electric de buzunar. Aparat de auzit pentru care aud greu. Descoperire senzațională. — Cere catalogul ilustrat, gratis și franco, dela **Fabrica de aparate I. Keleti** electrice medicale Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17.

Cărămizi și Țigle

să află în magazinul nostru din **BISTRIȚA,** piața cailor Nr. 9,

cu următoarele prețuri:
o mie de cărămizi { In magazin . . . K 28
In wagon la gara din Bistrița . . . K 34
o mie țigle (șirepuri) { In magazin . . . K 15
In wagon la gara din Bistrița. K 16-40

Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, *lucrate și arse foarte bine,* din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectueșc prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare. Probe la cerere să trimit. (444) **Societatea acționară de cărămidărie din Bistrița** (Beszterceze).

(489) 11—24 3

Facem atent pe fiecine că dacă tușeste, erăgușt, cu flegmă, n'are poștă, asudă noaptea, să simte slab, abătut, sau la careva din familie vede asta, — să-și aducă îndată **Sirupul de miere de teiu alui ÖRKÉNY** care impedeacă lățirea răului.

Sirupul de miere de teiu alui ÖRKÉNY întrece, dovadă nenumăratele scrisori de recunoștință, toate leacurile de acest fel, liniștește tusa, înceală scuișcarea de sînge, topește minunat flegma, îmbundătește poșta, și înceală neplăcuta asudare de noapte. La expoziția engleză a fost distins cu medalie de aur! O sticlă de muștră 3 cor., o sticlă mare 5 cor. și 3 sticle mari franco 15 cor. Le expedeeșc după trimiterea banilor nainte ori cu rambursă sigurul preparator:

Apoteca „Apostol“ alui Örkény Budapesta, Jozsef körút 64 (Depozit 91)

„AGRICOLA“ societate economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la 2000 cor. să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

- = Cumpără și vinde întregi sau parțelate moșii, mari și mici.
- = Vinde și cumpără tot felul de bucate!
- = Mijlocește cumpărări și vînzări de mașini economice, produse (rod de tot felul).
- = Dă împrumuturi de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zălogiri (amanete).
- = Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, fie prin postă.
- = Dă avanzuri (Imprumută înainte) pe rodul de bucate, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și împrumuturi pe vite!

— E întia bancă, care pe lângă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu bucate, ferind poporul de rînd de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 16—

Diracțiunea.

Fabrica de oțel și fer din Prakfalva

Fondată
în anul
1801.

societate pe acții
a contelui LADISLAU CSÁKY

No. de
telefon
65-45.

Direcțiunea în: *Budapesta, IX., Csillag-utca 4.*
 Fabrica și băile în: *Prakfalva, comitatul Szepes.*

Fabrică din cel mai distins metal de fer produs din băile (minele) proprii, prin topire cu cărbuni de lemn, *turnături* (obiecte de fer vărsat) *sure* și anume tot felul de *părți de mașini, ponduri* (măsurii) autentice, *turnături pentru zidiri* și de *lux*, pentru *canalizări* și *conducte de apă*, fere pentru *șteampuri* de băi, și pentru *conomie*, etc.

pregătește din materiile brute aflătoare tot în băile proprii, prin lucrările atelierelor de prelucrarea oțelului, tot felul de *turnături de oțel și de fer moale*, — apoi ca specialitate *oțel vărsat de țigle (borcane) pentru unelte*, cu marca „5/0 Ajax extra”, *oțel pentru strungărie repede* care e azi cel mai bun oțel de strungărie în lume!

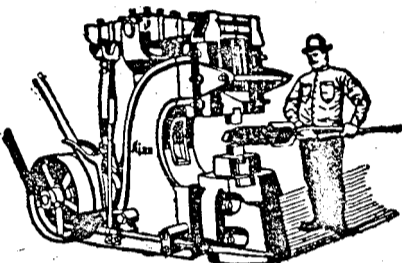

Oțel de nickel și de cremă și felurite părți constitutive din acela,

oțel vărsat de mașini, oțel de sfredele de piatră pentru orice piatră, table de oțel și tot felul de *unelte de oțel*: cuțite de strungar și gilău, sfredele, ciocane, săpoaie, unelte de bătut piatră morii, sfredele spirale, etc. etc.

Fabrică, — după patenta proprie, — **ciocanele „AJAX”** cu peană (feder)

recunoscute ca mai bune, ținătoare și cu economie la muncă, tare răspindite!, apoi tiocuri scutitoare de cute, patent propriu, despre cari servește cu lămuriri ori-cui. Cele mai renumite *pile* (răzători) cu marca „potcoava”, — și primește a face tăieturi nouă pe pilele deja tocite.

Magazin stabil în: **Budapesta, IX., Csillag-utca 4.**

Scrisori și comande să se adreseze aci la Budapesta!

(531)

4-4

Dr. Oscar Leonhard Deschidere de moară.

specialist în morhuri de mistuire (538) (boale de stomac) 1-3 s'a așezat în **SEBEȘUL-SĂSESC** Piața-mare, Nr. 9. ca medic practic.

ANUNT!

Casa fostului

HOTEL-„CENTRAL”

din

SEBEȘUL-SĂSESC

piața mică Nr. 4.

să **vinde din mână liberă!**

Oferte sunt a să adresa și informații mai de aproape a să cere la proprietarul casei:

(545) 2-2 **Ionuț Stefanescu**

în Cugir (Kudzsir, Hunyad m.)

Facem cunoscut onoratului public de aici și din jur, că am deschis în 15 Decembre 1909

MOARĂ CU MOTOR

nou zidită, în *Bințiști* (lingă Orăștie).

Năzuința noastră de căpetenie va fi, ca să mulțumim onoratului public pe deplin în toate privințele!

(544) 3-5 **Schneider & Comp. Gabert** în Bințiști.

Cine dorește călătorie

— bună și iute —

— de plăcere

în

6 zile

la **America**

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

(600) 3-26 **Raboisen 30.**

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferestre, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întirzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atît la case particulare, cît și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurîndu-mi că pe lingă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punînd mare grijă și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

23-24 **Dumitru Martin**, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (Szászváros).

(268)

Editor și redactor responsabil: **Ioan Adam.**

ATENȚIUNE

proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lingă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltăți și deprinși cu clima noastră ardelenască. — Să află de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » » » »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » » » »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » » » »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10-16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna”

(471) 16-32

(propr. dlui dep. Dr. A. Vlad)
Bâbolna u. p. Szászváros.

„CRIȘANA”

institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

== Filială în Hălmagiu. ==

Anul fondării 1890.

Capital social 200.000 cor.

Fonduri proprii peste . 150.000 cor.

Depuneri peste 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%^o. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea cassei, sume cît de mari și fără abzicere și fără a să computa porto la retrimetere. La dorință, să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire hipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziuă în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(513) 8-10

Direcțiunea.